

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

3. dubna 2019*

„Řízení o předběžné otázce – Ochrana spotřebitelů – Směrnice 93/13/EHS – Zneužívající ujednání ve spotřebitelských smlouvách – Článek 1 odst. 2 – Oblast působnosti směrnice – Ujednání zakládající místní příslušnost soudu určenou podle obecných pravidel – Článek 6 odst. 1 – Přezkum zneužívajícího charakteru ujednání i bez návrhu – Článek 7 odst. 1 – Povinnosti a pravomoci vnitrostátního soudu“

Ve věci C-266/18,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Sądu Okręgowego w Poznaniu (Krajský soud v Poznani, Polsko) ze dne 11. dubna 2018, došlým Soudnímu dvoru dne 17. dubna 2018, v řízení

Aqua Med sp. z o.o.

proti

Ireně Skóra,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení J.-C. Bonichot, předseda senátu, C. Toader (zpravodajka), A. Rosas, L. Bay Larsen a M. Safjan, soudci,

generální advokát: E. Tančev,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Aqua Med sp. z o.o. T. Babeckim, radca prawny,
- za polskou vládu B. Majczynou, jako zmocněncem,
- za Evropskou komisi N. Ruiz Garcíou, M. Wilderspinem a S. L. Kalédou, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

* Jednací jazyk: polština.

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. 1993, L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288) a rozsudku ze dne 4. června 2009, Pannon GSM (C-243/08, EU:C:2009:350).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi společností Aqua Med sp. z o.o. a Irenou Skóra ve věci místní příslušnosti vnitrostátních soudů k projednání žaloby na zaplacení kupní ceny, kterou podal prodávající nebo poskytovatele proti spotřebiteli.

Právní rámec

Unijní právo

Směrnice 93/13

- 3 Třináctý a dvacátý čtvrtý bod odůvodnění směrnice 93/13 uvádějí:

„vzhledem k tomu, že se předpokládá, že právní nebo správní předpisy členských států, které přímo nebo nepřímo stanoví ujednání spotřebitelských smluv, neobsahují zneužívající ujednání; že se proto nejeví jako nezbytné podřídit ustanovením této směrnice ujednání, která odrážejí závazné právní nebo správní předpisy a zásady nebo ustanovení mezinárodních úmluv, jejichž stranami jsou členské státy nebo [Evropská unie]; že v tomto ohledu ‚závazné právní nebo správní předpisy‘ v čl. 1 odst. 2 zahrnují také pravidla, která se v souladu s právními předpisy použijí mezi smluvními stranami, pokud nebylo ujednáno jinak;

[...]

vzhledem k tomu, že soudy nebo správní orgány členských států musí mít k dispozici odpovídající a účinné prostředky, aby zabránily dalšímu používání zneužívajících ujednání ve smlouvách se spotřebiteli“.

- 4 Článek 1 této směrnice stanoví:

„1. Účelem této směrnice je sblížit právní a správní předpisy členských států týkající se zneužívajících ujednání ve smlouvách uzavíraných mezi prodávajícím zbožím nebo poskytovatelem služeb a spotřebitelem.

2. Smluvní ujednání, která odrážejí závazné právní a správní předpisy [...] nejsou předmětem ustanovení této směrnice.“

- 5 Článek 6 odst. 1 uvedené směrnice uvádí:

„Členské státy stanoví, že zneužívající ujednání použitá ve smlouvě uzavřené prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem nejsou podle jejich vnitrostátních právních předpisů pro spotřebitele závazná a že smlouva zůstává pro strany závaznou za stejných podmínek, může-li nadále existovat bez dotyčných zneužívajících ujednání.“

6 Článek 7 odst. 1 téže směrnice zní takto:

„Členské státy zajistí, aby v zájmu spotřebitelů a soutěžitelů byly k dispozici odpovídající a účinné prostředky zabraňující dalšímu používání zneužívajících ujednání ve smlouvách, které uzavírají prodávající nebo poskytovatelé se spotřebiteli.“

Narřízení (EU) č. 1215/2012

7 Článek 18 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2012, L 351, s. 1) stanoví:

„Smluvní partner může podat žalobu proti spotřebiteli pouze u soudů členského státu, v němž má spotřebitel bydliště.“

Polské právo

8 Článek 27 Kodeksu postępowania cywilnego (občanský soudní řád), který se nachází v oddíle 1, nadepsaném „Obecná příslušnost“, kapitoly 2 tohoto řádu, stanoví:

„1. Žaloba se podává k soudu prvního stupně, v jehož obvodu má žalovaný bydliště.

2. Bydliště se určí v souladu s ustanoveními Kodeksu cywilnego [občanský zákoník].“

9 Článek 31 občanského soudního řádu, který je součástí oddílu 2, nadepsaného „Alternativní příslušnost“, kapitoly 2 tohoto řádu, stanoví:

„Ve věcech, na které se vztahují ustanovení tohoto oddílu, lze podat žalobu buďto v souladu s ustanoveními týkajícími se obecné soudní příslušnosti, nebo k soudu určenému podle níže uvedených ustanovení.“

10 V témže oddíle 2 se nachází článek 34 uvedeného řádu, který zní takto:

„Žalobu týkající se uzavření smlouvy, určení jejího obsahu, změny smlouvy nebo určení její existence, plnění smlouvy, ukončení nebo prohlášení smlouvy za neplatnou, jakož i žalobu na náhradu škody z důvodu neplnění nebo vadného plnění smlouvy, lze podat k soudu, v jehož obvodu se nachází místo jejího plnění. V případě pochybností je třeba místo plnění smlouvy doložit písemným dokumentem.“

11 Článek 200 občanského soudního řádu stanoví, že soud, který se prohlásí za nepřislušný, postoupí věc příslušnému soudu.

12 Článek 202 tohoto řádu stanoví:

„Nedostatek příslušnosti soudu, který lze zhojit na základě dohody uzavřené mezi smluvními stranami, soud zohlední pouze v případě, že žalovaný vznesl a řádně odůvodnil námitku ještě předtím, než odpoví na žalobní důvody ve věci samé. Soud nezkoumá bez návrhu tento nedostatek příslušnosti ani před doručením návrhu na zahájení řízení protistraně. Pokud zvláštní ustanovení nestanoví jinak, okolnosti, které odůvodňují zamítnutí žaloby, jakož i nedostatky týkající se druhu řízení, neexistence řádné plně moci zástupce, nedostatek způsobilosti k právním úkonům žalovaného, vada ve složení jeho orgánů nebo nečinnost jeho právního zástupce, mohou být zkoumány soudem i bez návrhu ve všech fázích řízení.“

13 Směrnice 93/13 byla provedena do polského právního řádu v občanském zákoníku. Článek 385³ bod 23 tohoto zákoníku stanoví, že za zneužívající jsou považována zejména ujednání vylučující pravomoc polských soudů nebo přiznávají pravomoc rozhodčímu soudu nacházejícímu se na území Polska nebo na území jiného státu, anebo jinému orgánu, jakož i ujednání, která zakládají pravomoc soudu, který není podle polských právních předpisů místně příslušný.

14 Článek 454 občanského zákoníku uvádí:

„1. Pokud místo plnění závazku není určeno ani nevyplývá z jeho povahy, závazek má být splněn v místě, kde měl dlužník v době vzniku závazku své bydliště nebo sídlo. Peněžité závazky ovšem musí být splněny v místě bydliště nebo sídla věřitele v době plnění závazku; pokud věřitel po vzniku závazku změnil místo bydliště nebo sídlo, nese zvýšené náklady spojené se zasíláním, které v důsledku této změny vznikly.

2. Pokud závazek souvisí s podnikáním dlužníka nebo věřitele, je pro určení místa plnění závazku rozhodné sídlo podniku.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

15 Společnost Aqua Med je prodávajícím nebo poskytovatelem se sídlem ve městě Opalenica (Polsko). Dne 29. října 2016 uzavřela s I. Skóra, spotřebitelkou s bydlištěm v Legnici (Polsko), mimo obchodní prostory smlouvu, jejímž předmětem byl prodej matrace, potahu na matraci, a polštáře v ceně 1 992 polských zlotých (PLN) (přibližně 465 eur).

16 Ujednání obsažené v kapitole 9 bodě 4 všeobecných podmínek, které jsou nedílnou součástí uvedené kupní smlouvy, stanoví, že „[s]oudem příslušným k rozhodování sporů mezi smluvními stranami je soud, který je příslušný podle platných předpisů“.

17 Vzhledem k tomu, že společnost Aqua Med neobdržela v dohodnuté lhůtě kupní cenu, podala žalobu k Sądu Rejonowemu w Nowym Tomyślu (Okresní soud v Nowém Tomyśli, Polsko), v jehož obvodu má své sídlo. Podle jejího názoru předmětný spor spadá do místní příslušnosti tohoto soudu podle článku 34 občanského soudního řádu, podle kterého se žaloba na plnění smlouvy podává k soudu v místě jejího provádění. Podle společnosti Aqua Med měla být platba podle článku 454 občanského zákoníku provedena převodem na její bankovní účet v místě jejího sídla.

18 Usnesením ze dne 18. října 2017 Sąd Rejonowy w Nowym Tomyślu (Okresní soud v Nowém Tomyśli) se bez návrhu prohlásil za nepřísušný a postoupil věc k okresnímu soudu, v jehož obvodu se nachází bydliště žalované. Sąd Rejonowy w Nowym Tomyślu (Okresní soud v Nowém Tomyśli) konstatoval, že vzhledem k tomu, že šlo o smlouvu uzavřenou mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem, měly být použity nejen vnitrostátní právní předpisy, ale i unijní právní předpisy v oblasti ochrany spotřebitele, a to především čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13, jakož i judikatura Soudního dvora, a to zejména rozsudek ze dne 4. června 2009, Pannon GSM (C-243/08, EU:C:2009:350), z něhož vyplývá, že vnitrostátní soudy mají povinnost zkoumat i bez návrhu zneužívající ujednání v rámci smluv uzavřených prodávajícími nebo poskytovateli se spotřebiteli, a to včetně ujednání o soudní příslušnosti.

19 V důsledku toho měl uvedený soud za to, že článek 202 občanského soudního řádu, který neumožňuje bez návrhu přezkoumat příslušnost soudu, k němuž byla podána žaloba, prakticky znemožňuje nebo nadměrně ztěžuje využití právní ochrany, kterou spotřebitelům poskytují unijní právní předpisy.

- 20 Na základě tohoto přezkumu bez návrhu Sąd Rejonowy w Nowym Tomysłu (Okresní soud v Nowém Tomysli) posoudil svou vlastní místní příslušnost a dospěl k závěru, že smluvní ujednání, které umožňuje použití vnitrostátní normy, podle níž prodávající nebo poskytovatel může proti spotřebiteli podat žalobu k soudu, v jehož obvodu se nachází sídlo tohoto prodávajícího nebo poskytovatele, je zneužívající.
- 21 V důsledku toho Sąd Rejonowy w Nowym Tomysłu (Okresní soud v Nowém Tomysli) prohlásil dotčené smluvní ujednání za nepoužitelné a použil zákonné ustanovení, tj. čl. 27 odst. 1 občanského soudního řádu, který upravuje obecnou příslušnost soudů takovým způsobem, že místně příslušným je soud, v jehož obvodu se nachází bydliště žalovaného.
- 22 Společnost Aqua Med podala odvolání proti usnesení soudu prvního stupně k Sądu Okręgowemu w Poznaniu (Krajský soud v Poznani, Polsko), přičemž se odvolávala na porušení vnitrostátní právní úpravy a nesprávné použití čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13.
- 23 Tento soud má pochybnosti týkající se používání směrnice 93/13 z důvodu, že dotčené smluvní ujednání odkazuje na vnitrostátní právní předpisy použitelné bez ohledu na existenci této směrnice. Přezkum vlastní místní příslušnosti i bez návrhu soudem, k němuž byl podán návrh na zahájení řízení, by v projednávané věci znamenal kritické posouzení vnitrostátních právních předpisů, jimiž se řídí určení této příslušnosti ve sporech týkajících se spotřebitelských smluv. V této souvislosti se předkládající soud táže, zda unijní právo poskytuje vnitrostátním soudům takovou pravomoc a zda tato pravomoc vyplývá z ustanovení směrnice 93/13. Kladná odpověď na předchozí otázku by znamenala, že předkládající soud má povinnost nepoužít vnitrostátní právo, které je neslučitelné s ustanoveními unijního práva ve smyslu judikatury vyplývající z rozsudku ze dne 9. března 1978, Simmenthal (106/77, EU:C:1978:49), a uplatnit normu, která já nejvýhodnější pro spotřebitele, kterou je v projednávané věci obecná norma zakládající příslušnost soudu, v jehož obvodu se nachází bydliště žalovaného.
- 24 Na podporu těchto úvah předkládající soud odkazuje na čl. 18 odst. 2 nařízení č. 1215/2012, podle kterého jsou v případě řízení zahájeného proti spotřebiteli druhou smluvní stranou příslušné pouze soudy členského státu, ve kterém má spotřebitel bydliště.
- 25 Konečně má předkládající soud za to, že zahrnutí takového ujednání o určení příslušnosti, o jaké se jedná ve věci v původním řízení, do smlouvy uzavřené spotřebitelem s prodávajícím nebo poskytovatelem, může být pro spotřebitele zavádějící, jelikož toto ujednání může u spotřebitele vyvolat nesprávný dojem, že je v jeho prospěch.
- 26 Za těchto podmínek Sąd Okręgowy w Poznaniu (Krajský soud v Poznani) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Má se přezkum ujednání obsažených ve spotřebitelské smlouvě, který provedl vnitrostátní soud bez návrhu, který se týká určení soudu příslušného k rozhodnutí sporu a byl proveden na základě čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 [...] a na základě judikatury Soudního dvora [...] (rozsudek ze dne 4. června 2009, Pannon GSM, C-243/08, EU:C:2009:350), vztahovat rovněž na smluvní ujednání, která sice upravují otázku příslušnosti soudu k rozhodování ve sporu mezi stranami, ale pouze tak, že odkazují na právní úpravu obsaženou ve vnitrostátních právních předpisech?
- 2) V případě kladné odpovědi na první otázku: Má soudní přezkum vést k použití pravidel týkajících se příslušnosti soudu takovým způsobem, aby zajistil spotřebiteli ochranu vyplývající z ustanovení směrnice 93/13, tj. aby umožnil rozhodnout věc soudem nacházejícím se nejbliže k místu bydliště nebo obvyklého pobytu spotřebitele?“

K předběžným otázkám

K první otázce

- 27 Je třeba předeslat, že v bodech 22 a 23 rozsudku ze dne 4. června 2009, Pannon GSM (C-243/08, EU:C:2009:350), Soudní dvůr rozhodl, že systém ochrany zavedený směrnicí 93/13 vychází z myšlenky, že se spotřebitel nachází v nerovném postavení vůči prodávajícímu nebo poskytovateli, co se týče jak vyjednávací síly, tak úrovně informovanosti, které vede k tomu, že přistoupí k podmínkám předem vyhotoveným prodávajícím nebo poskytovatelem, aniž by mohl ovlivnit jejich obsah. Soudní dvůr rovněž rozhodl, že vzhledem k takto nerovnému postavení ukládá směrnice 93/13 členským státům, aby stanovily mechanismus zajišťující, aby každé smluvní ujednání, které nebylo individuálně sjednáno, mohlo být přezkoumáno za účelem posouzení jeho případného zneužívajícího charakteru (rozsudek ze dne 26. března 2019, Abanca Corporación Bancaria, C-70/17, EU:C:2019:250, bod 50). V této souvislosti by cíle sledovaného článkem 6 uvedené směrnice nebylo možné dosáhnout, pokud by spotřebitelé měli mít povinnost sami namítat zneužívající charakter smluvního ujednání, a účinnou ochranu spotřebitele lze zajistit pouze v případě, že je vnitrostátnímu soudu přiznána možnost posoudit takovéto ujednání i bez návrhu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 27. června 2000, Océano Grupo Editorial a Salvat Editores, C-240/98 až C-244/98, EU:C:2000:346, bod 26).
- 28 Takový přezkum prováděný vnitrostátním soudem i bez návrhu však lze požadovat pouze tehdy, pokud jde o smluvní podmínku, která spadá do oblasti působnosti směrnice 93/13, která je definována v jejím článku 1. Podle čl. 1 odst. 2 této směrnice nejsou smluvní ujednání, která odrážejí závazné právní a správní předpisy, předmětem ustanovení této směrnice.
- 29 Podle bodu 13 odůvodnění téže směrnice výraz „závazné právní nebo správní předpisy“ obsažený v čl. 1 odst. 2 směrnice 93/13 zahrnuje také pravidla, která se v souladu s vnitrostátními právními předpisy použijí mezi smluvními stranami pro případ, že nebylo ujednáno jinak.
- 30 V důsledku toho je třeba mít za to, že podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 1 odst. 2 směrnice 93/13 musí být vykládán v tom smyslu, že z oblasti působnosti této směrnice je vyloučeno takové smluvní ujednání, o jaké se jedná ve věci v původním řízení, které ohledně určení příslušnosti soudu, který má rozhodovat o sporech mezi smluvními stranami, odkazuje na použitelné vnitrostátní právní předpisy.
- 31 V tomto ohledu je třeba připomenout, že čl. 1 odst. 2 směrnice 93/13 týkající se smluvních ujednání, která odrážejí závazné právní a správní předpisy, zavádí výjimku z působnosti této směrnice, která podle judikatury Soudního dvora podléhá splnění dvou podmínek. Zaprvé musí být smluvní ujednání odrazem právního nebo správního ustanovení a zadruhé musí být toto právní ustanovení závazné (rozsudek ze dne 20. září 2018, OTP Bank a OTP Factoring, C-51/17, EU:C:2018:750, bod 52, jakož i citovaná judikatura).
- 32 Přestože ověření splnění těchto podmínek v každém konkrétním případě spadá do pravomoci vnitrostátního soudu, Soudnímu dvoru přísluší, aby stanovil kritéria, která vnitrostátnímu soudu umožní rozhodnout (obdobně viz rozsudek ze dne 22. února 2018, Nagyszénás Településszolgálatási Nonprofit Kft., C-182/17, EU:C:2018:91, bod 34 a citovaná judikatura).
- 33 Podle ustálené judikatury Soudního dvora se vyloučení z působnosti této směrnice stanovené v jejím čl. 1 odst. 2 vztahuje na ustanovení vnitrostátního práva, jež se použijí na smluvní strany nezávisle na jejich volbě, a ta, která se použijí automaticky, tj. v případě neexistence odlišného ujednání smluvních stran v tomto ohledu. Důvodem k tomuto vyloučení byl legitimní předpoklad, že vnitrostátní zákonodárce nastolil rovnováhu mezi právy a závazky smluvních stran určitých smluv, což je rovnováha, kterou výslovně zamýšlel chránit unijní zákonodárce (rozsudek ze dne 7. srpna 2018, Banco Santander a Escobedo Cortés, C-96/16 a C-94/17, EU:C:2018:643, bod 43).

- 34 Soudní dvůr dále konstatoval, že vnitrostátní soud musí zohlednit skutečnost, že zejména s ohledem na cíl uvedené směrnice, kterým je ochrana spotřebitele proti zneužívajícím ujednáním zahrnutým do smluv uzavřených prodávajícími nebo poskytovateli se spotřebiteli, se výjimka stanovená v čl. 1 odst. 2 téže směrnice musí vykládat striktně (rozsudek ze dne 20. září 2018, OTP Bank a OTP Faktoring, C-51/17, EU:C:2018:750, bod 54, jakož i citovaná judikatura).
- 35 V projednávané věci vyplývá ze zjištění předkládajícího soudu, že smluvní ujednání dotčené ve věci v původním řízení je formulováno velmi obecně, takže je možné mít pochybnosti o jeho užitečnosti, neboť odkazuje na ustanovení vnitrostátního práva, která se – jak uvádí tento soud – použijí bez ohledu na existenci tohoto ujednání. Dále, uvedené ustanovení neodráží v pravém slova smyslu zvláštní vnitrostátní ustanovení, jelikož vnitrostátní právní předpisy, na které odkazuje, stanoví soubor pravidel, která upravují podmínky určení soudní příslušnosti, přičemž prodávající nebo poskytovatel si může zvolit příslušnost, která je pro něj nejvýhodnější.
- 36 Ačkoli ujednání dotčené ve věci v původním řízení odkazuje na vnitrostátní právní úpravu, předpoklad, že vnitrostátní zákonodárce nastolil rovnováhu mezi všemi právy a závazky smluvních stran určitých smluv, nemůže odůvodnit vyloučení tohoto ujednání z oblasti působnosti směrnice 93/13. V takovém případě jde totiž o posouzení znění tohoto smluvního ujednání a o jeho dopady na očekávání spotřebitelů.
- 37 Vzhledem ke striktnímu výkladu výjimky stanovené v čl. 1 odst. 2 směrnice 93/13, z výše uvedených úvah vyplývá, že takové ujednání, o jaké se jedná ve věci v původním řízení, nelze chápat tak, že přebírá znění ustanovení vnitrostátního práva.
- 38 Z výše uvedených úvah vyplývá, že čl. 1 odst. 2 směrnice 93/13 musí být vykládán v tom smyslu, že z oblasti působnosti této směrnice není vyloučeno takové smluvní ujednání, o jaké se jedná ve věci v původním řízení, které obecně odkazuje na použitelné vnitrostátní právní předpisy, pokud jde o určení příslušnosti soudu, který má rozhodovat o sporech mezi smluvními stranami.

K druhé otázce

- 39 Přestože druhá otázka se netýká specificky výkladu určitého textu unijního práva, z ustálené judikatury vyplývá, že je věcí Soudního dvora, aby vytěžil ze všech informací předložených předkládajícím soudem, a zejména z odůvodnění předkládacího rozhodnutí, ta ustanovení unijního práva, která s ohledem na předmět sporu vyžadují výklad (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 12. února 2015, Surgicare, C-662/13, EU:C:2015:89, bod 17 a citovaná judikatura).
- 40 Vzhledem k tomu, že v projednávané věci směřují otázky položené Sądem Okręgowym w Poznaniu (Krajský soud v Poznani, Polsko) k určení úrovně ochrany spotřebitelů, jakož i možností soudního přezkumu, které mají spotřebitelé k dispozici, je nutné zahrnout čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13 mezi nástroje unijního práva, jejichž výklad uvedený soud od Soudního dvora požaduje (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 10. září 2014, Kušionová, C-34/13, EU:C:2014:2189, bod 45).
- 41 V důsledku toho je třeba mít za to, že podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13 musí být vykládán v tom smyslu, že brání procesním pravidlům, na která odkazuje smluvní ujednání a která prodávajícímu nebo poskytovateli umožňují zvolit si v případě žaloby pro údajné neplnění smlouvy spotřebitelem mezi soudem příslušným na základě bydliště žalovaného a soudem místa plnění dané smlouvy.
- 42 Podle článku 7 odst. 1 směrnice 93/13 ve spojení s dvacátým čtvrtým bodem odůvodnění této směrnice členské státy zajistí, aby v zájmu spotřebitelů a soutěžitelů byly k dispozici odpovídající a účinné prostředky zabraňující dalšímu používání zneužívajících ujednání ve smlouvách, které uzavírají prodávající nebo poskytovatelé se spotřebiteli.

- 43 V ustálené judikatuře, a jak bylo připomenuto v bodě 27 tohoto rozsudku, Soudní dvůr připomněl povahu a význam veřejného zájmu, jímž je ochrana spotřebitelů, kteří se ve vztahu k prodávajícimu či poskytovateli nacházejí v nerovném postavení (rozsudek ze dne 13. září 2018, Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, bod 40 a citovaná judikatura).
- 44 Pokud jde o místní příslušnost soudů, které mají rozhodovat o sporech mezi prodávajícími či poskytovateli a spotřebiteli, je třeba konstatovat, že směrnice 93/13 neobsahuje výslovné ustanovení, které by určovalo příslušný soud.
- 45 Ačkoliv čl. 18 odst. 2 nařízení č. 1215/2012, na který v tomto ohledu odkazuje předkládající soud, stanoví, že mezinárodně příslušným soudem pro rozhodnutí o žalobě podané proti spotřebiteli smluvním partnerem je pouze soud členského státu, v němž má spotřebitel bydliště, toto ustanovení není určeno k tomu, aby se použilo v takové situaci, jako je situace ve věci v původním řízení, která se vyznačuje tím, že nic nenasvědčuje tomu, že jde o přeshraniční situaci (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 5. prosince 2013, Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, C-413/12, EU:C:2013:800, body 46 a 47).
- 46 Jak ovšem uvádí Evropská komise ve svém písemném vyjádření, je třeba zajistit účinnou ochranu práv, která spotřebitelům vyplývají ze směrnice 93/13.
- 47 Jakkoli Soudní dvůr již v několika ohledech a s přihlédnutím k požadavkům vyplývajícím z čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13 vymezil způsob, jakým má vnitrostátní soud zajistit ochranu práv, která spotřebitelům vyplývají z této směrnice, nic to nemění na tom, že unijní právo v zásadě neharmonizuje řízení použitelná při přezkumu údajně zneužívající povahy smluvního ujednání, a že tato řízení tudíž spadají do působnosti vnitrostátních právních řádů členských států, avšak za podmínky, že nejsou méně příznivá než řízení upravující podobné situace podléhající vnitrostátnímu právu (zásada rovnocennosti) a že stanoví právo na účinnou právní ochranu ve smyslu článku 47 Listiny základních práv Evropské unie (rozsudek ze dne 13. září 2018, Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, bod 57 a citovaná judikatura).
- 48 Pokud jde o zásadu rovnocennosti, je třeba uvést, že Soudní dvůr nemá žádný důvod pochybovat o souladu vnitrostátní právní úpravy dotčené ve věci v původním řízení s uvedenou zásadou.
- 49 Pokud jde o právo na účinnou právní ochranu, je třeba připomenout, že toto právo musí platit jak při určení soudů příslušných k rozhodování o žalobách založených na unijním právu, tak při stanovení procesních podmínek souvisejících s takovými žalobami (rozsudek ze dne 13. září 2018, Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, bod 59 a citovaná judikatura).
- 50 Vnitrostátní soud musí v této souvislosti posoudit, zda ustanovení vnitrostátního procesního práva zaručuje právo na účinnou právní ochranu a provést toto posouzení s přihlédnutím k místu tohoto ustanovení v rámci celého řízení, k jeho průběhu a zvláštnostem před různými vnitrostátními soudy.
- 51 V takové situaci, jako je situace, o jakou se jedná ve věci v původním řízení, je tedy třeba ověřit, do jaké míry ustanovení vnitrostátního práva týkající se soudní příslušnosti nadměrně omezují právo spotřebitelů na účinnou právní ochranu nebo výkon práv, která jim vyplývají ze směrnice 93/13.
- 52 Ustanovení vnitrostátního práva, které alternativně stanoví příslušnost soudu místa plnění spotřebitelské smlouvy, v zásadě samo o sobě nemůže vést k nadměrnému omezení práva spotřebitele na účinnou právní ochranu. Taková příslušnost totiž nevylučuje možnost, aby se spotřebitel zúčastnil řízení, které bylo proti němu zahájeno, a uplatnil práva, která mu vyplývají ze směrnice 93/13. Každý soud je navíc povinen bez návrhu přezkoumat zneužívající charakter smluvních podmínek ve smlouvě uzavřené mezi prodávajícím či poskytovatelem a spotřebitelem a přijmout opatření nezbytná pro účely zajištění ochrany spotřebitele před zneužívajícími ujednáními.

- 53 Mezi odpovídající a účinné prostředky, které mají spotřebitelům zaručit účinnou právní ochranu, však musí patřit možnost jednat v rámci řízení, které proti němu bylo zahájeno prodávajícím či poskytovatelem, za přiměřených procesních podmínek, tak aby výkon jeho práv nepodléhal podmínkám, zejména pokud jde o lhůty, poplatky či vzdálenost, které ztěžují výkon práv zaručených směrnicí 93/13 (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 13. září 2018, Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, bod 63 a citovaná judikatura).
- 54 Procesní podmínky, které by měly za následek příliš vysoké náklady pro spotřebitele, by totiž mohly vést k odrazení spotřebitele od toho, aby užitečným způsobem jednal na obranu svých práv před soudem, u něhož prodávající či poskytovatel zahájil řízení. Takový případ by mohl nastat, kdyby bylo řízení zahájeno před soudem, který se nachází velmi daleko od bydliště spotřebitele, což by mu způsobilo příliš vysoké cestovní náklady, které by ho mohly odradit od toho, aby se dostavil na jednání v řízení, jež vůči němu bylo zahájeno (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 12. února 2015, Baczó a Vizsnyiczai, C-567/13, EU:C:2015:88, body 49 až 59).
- 55 Vnitrostátnímu soudu přísluší ověřit, zda takový případ nastal ve věci v původním řízení.
- 56 Na druhou otázku je proto třeba odpovědět tak, že čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13 musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání procesním pravidlům, na která odkazuje smluvní ujednání a která prodávajícímu nebo poskytovateli umožňují zvolit si v případě žaloby pro údajné neplnění smlouvy spotřebitelem mezi soudem příslušným na základě bydliště žalovaného a soudem místa plnění dané smlouvy, ledaže volba místa plnění smlouvy má pro spotřebitele za následek takové procesní podmínky, které mohou nadměrným způsobem omezit jeho právo na účinnou právní ochranu, jež mu přiznává unijní právní řád, což přísluší ověřit vnitrostátnímu soudu.

K nákladům řízení

- 57 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

- 1) **Článek 1 odst. 2 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách musí být vykládán v tom smyslu, že z oblasti působnosti této směrnice není vyloučeno takové smluvní ujednání, o jaké se jedná ve věci v původním řízení, které odkazuje na použitelné vnitrostátní právní předpisy, pokud jde o určení příslušnosti soudu, který má rozhodovat o sporech mezi smluvními stranami.**
- 2) **Článek 7 odst. 1 směrnice 93/13 musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání procesním pravidlům, na která odkazuje smluvní ujednání a která prodávajícímu nebo poskytovateli umožňují zvolit si v případě žaloby pro údajné neplnění smlouvy spotřebitelem mezi soudem příslušným na základě bydliště žalovaného a soudem místa plnění dané smlouvy, ledaže volba místa plnění smlouvy má pro spotřebitele za následek takové procesní podmínky, které mohou nadměrným způsobem omezit jeho právo na účinnou právní ochranu, jež mu přiznává unijní právní řád, což přísluší ověřit vnitrostátnímu soudu.**

Podpisy.